

Magyar Tartalomsgáttatók Egyesülete og Index.hu Zrt gegn Ungverjalandi

Dómur frá 2. febrúar 2016

Mál nr. 22947/13

10. gr. Tjáningarfrelsi

Ummæli á vefsíðum. Gildisdómarliskoðanir. Skaðabótaskylda.

1. Málsatvik

Kærendur eru tveir lögaðilar, Magyar Tartalomsgáttatók Egyesülete og Index.hu Zrt, skráðir samkvæmt ungverskum lögum og með stjórnstöðvar í Búdapest í Ungverjalandi. Sá fyrrnefndi er sjálfseftirlitsaðili á vegum netþjónafyrirtækja í Ungverjalandi og sá síðarnefndi eigandi einnar stærstu netfréttaveitu Ungverjalands. Á þeim tíma sem þeir atburðir áttu sér stað er málið varða leyfðu kærendur notendum sínum að skilja eftir athugasemdir undir fréttum og öðru birtu efni á veitum sínum. Í þessu sambandi var tekið fram í notendaskilmálum beggja kæranda að notendur sjálfir, en ekki kærendur, bæru ábyrgð á því sem skrifað væri í athugasemdum. Til viðbótar þessu var til staðar kerfi þar sem hægt var að benda á ólögleg ummæli svo hægt væri að fjarlægja þau.

Þann 5. febrúar 2010 birti fyrri kærandi grein á vefsíðu sinni þar sem gagnrýnd var viðskiptavenja tveggja fasteignaviðskiptavefsíðna og þær sakaðar um svik. Síðari kærandi fjallaði síðan um greinina og birti hana í heild á vefsíðu sinni. Greinin laðaði að sér móðgandi og gróf ummæli á báðum vefsíðum. Þann 17. febrúar sama ár stefndi fyrirtækið, sem átti og stjórnaði umræddum fasteignaviðskiptasíðum, kærendum fyrir að hafa með þessari grein og þeim ummælum sem fylgdu, skaðað orðspor sitt. Þegar kærendur komust að þessu tóku þeir samstundis umræddar athugasemdir niður. Í mótrökum sínum gegn stefnunni rökstuddu kærendur að þeir sem miðlarar efnis væru ekki ábyrgir á ummælum og athugasemdum notenda, og jafnvel þótt þeir væru það þá hefði gagnrýnin átt rétt á sér í ljósi þeirra fjölmörgu kvartana sem fyrirtækið hefði fengið svo og þeirra dómsmála sem fyrirtækið stóð í. Dómstólar í Ungverjalandi komust í kjölfar þessa að þeirri niðurstöðu að

athugasemdirnar hefðu verið móðgandi, niðurlægjandi og gengju lengra en telja mætti ásættanleg mörk tjáningarfrelsis. Dómstóllinn tók fram að kærendur hefðu, með því að leyfa notendum að skilja eftir athugasemdir, tekið ábyrgð á meidyrðum eða ólöglegum athugasemdum þeirra.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur töldu að ákvörðun dómstóla hefði brotið gegn tjáningarfrelsi þeirra, sbr. 10. gr. sáttmálans og héldu því fram að sökum dómsins þyrftu þeir nú að ritskoða athugasemdir notenda á vefsíðum sínum, sem gengi gegn kjarna tjáningarfrelsis á netinu.

Niðurstaða

Ekki var um það deilt milli aðila að ákvörðun ungversku dómstólanna hefði takmarkað tjáningarfrelsi kæranda og dómstóllinn sá enga ástæðu til að komast að annarri niðurstöðu. Enn fremur var dómstóllinn fullviss um að stórt fyrirtæki, sem ræki stóra netfréttaveitu, og sjálfseftirlitsaðili, sem annaðist efni á netinu, gætu og ættu að hafa séð fyrir að aðgerðir þeirra kynnu, að minnsta kosti fræðilega, að leiða af sér skaðabótaábyrgð samkvæmt landslögum. Komst dómstóllinn því að þeirri niðurstöðu að sú takmörkun tjáningarfrelsis sem um væri að ræða væri skráð í lög og að markmið þessarar takmörkunar væri að vernda aðra.

Hins vegar taldi dómstóllinn að ungversku dómstólarnir hefðu ekki, þegar þeir lögðu mat á skaðabótaskylduna í máli kæranda, horft nægjanlega vel til þess að vega og meta þau réttindi sem voru í andstöðu hvort við annað, þ.e. rétt kæranda til tjáningar og rétt fasteignaviðskiptavefsíðunnar til viðskiptaorðspors síns. Hann tók fram að í málum þar sem þriðji aðili skilur eftir athugasemdir sem eru hatursorðræða og beinar hótanir um líkamlegt ofbeldi gæti verið rétt fyrir ríki að setja skaðabótaskyldu á netfréttaveitur fyrir að hafa mistekist að gera ráðstafanir til að taka niður greinilega ólögleg ummæli án tafar. Mál kæranda var hins vegar algjörlega laust við ummerki hatursorðræðu og hótana um ofbeldi. Þó að athugasemdirnar hefðu verið móðgandi og grófar þá þýddi það ekki að um greinilega ólöglega orðræðu væri að ræða.

Dómstóllinn ákvað að beita viðeigandi matsreglum sem hann hafði mótað í fyrri dómafordæmum sínum til þess að meta meðalhóf takmörkunar tjáningarfrelsis í málum sem ekki snerust um hatursorðræðu eða ofbeldi. Hann leit í meginatriðum til fjögurra þátta og þá í fyrsta lagi til samhengis og efnis athugasemdanna. Dómstóllinn tók fram að umræddar athugasemdir sneru að máli er varðaði almannahagsmuni og hefðu þegar orðið tilefni fjölda kvartana. Efni ummælanna væri móðgandi og gróft en þó ekki meidyrði, heldur gildisdómar eða skodanir sem nytu verndar 10. gr. sáttmálans. Í öðru lagi leit hann til skaðabótaábyrgðar höfundu athugasemdanna sjálfra. Hann tók fram að ungverskir dómstólar hefðu ekki á nokkurn hátt tekið tillit eða litið til skaðabótaskyldu þeirra sem skrifuðu athugasemdirnar þegar þeir dæmdu skaðabótaskyldu kæranda. Í þriðja lagi leit hann

til aðgerða kærenda og hegðunar aðilans sem skaðann hlaut. Dómstóllinn taldi að ungversku dómstólarnir hefðu dæmt skaðabótaskyldu án þess að horfa til þessara hluta þó að kærendur hefðu á margan hátt reynt að takmarka skaða fyrir og eftir, svo sem með viðvörunum og kerfi sem hannað var til að taka niður ummæli. Í fjórða og síðasta lagi leit hann til afleiðinga athugasemdanna. Dómstóllinn ítrekaði að í þessu máli væri viðskiptaorðspor lögaðila til umræðu, orðspor sem ekki hefði sömu siðferðilegu vidd og réttur einstaklings til orðspors. Því yrði að skoða afleiðingar ummælanna út frá ákveðnu sjónarhorni, og horfa sérstaklega til þess að á þeim tíma er athugasemdirnar voru ritaðar sætti fasteignavefsíðufyrirtækið rannsókn vegna viðskiptahegðunar sinnar. Dómstóllinn var því ekki sannfærður um að athugasemdirnar hefðu skaðað orðspor fyrirtækisins á nokkurn raunverulegan hátt. Á hinn bóginn gæti það að gera kærendur skaðabótaskylda haft neikvæðar afleiðingar fyrir viðskiptaumhverfi kærenda.

Að lokum tók dómstóllinn fram að það kerfi sem var til staðar til að taka niður ummæli gæti í raun virkað sem viðeigandi verkfæri til að vega og meta réttindi allra sem að máli komu, svo lengi sem árangursrík málsmeðferð, sem gerði ráð fyrir skjótum viðbrögðum, væri til staðar. Dómstóllinn sá enga annmarka á því að það kerfi, sem kærendur höfðu báðir sett upp, hefði ekki getað boðið upp á leið til að vernda viðskiptaorðspor fasteignaviðskiptasíðunnar.

Að öllu þessu virtu taldi dómstóllinn að næg rök væru til staðar til að telja að brotið hefði verið gegn 10. gr. sáttmálans. Ungverska ríkinu var gert að greiða kærendum 5.100 evrur í málskostnað.